

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach . . .	2,65 „
Na poczet, już z odnośniami . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na poczet już z odnośniami . . .	8,87 „

Strajki! Inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonentowej. —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 15 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Poniedziałek Huberta
Wtorek: Karola Borom.

CHOJNICE, wtorek dnia 4 listopada 1930

Słońca wschód 7.01 zachód 16.26
Księżycy wschód 15.34 zach. 3.15

4 Lista Narodowa 4

staje do wyborów, aby wywalczyć
wszystkim Obywatelom

4 sprawiedliwą opiekę,
prawa i zmniejszenie
ciężarów publicznych 4

Dąb i oko

Nastroje opinii wyborców w całym kraju już się skryształizowały. Można je krótko scharakteryzować w ten sposób, że poza znikomą grupką fanatyków i nieco większą tych, którzy ulokowali się przy łobie, szerokie masy społeczeństwa usposobione są dla sanacji bezwzględnie nieprzychylnie.

Nie znaczy to aby obóz rządowy miał ponieść zupełną klęskę, o ile chodzi o mandaty. Nie wiemy jeszcze, jak będzie wyglądał ostateczny bilans okręgowych komisji wyborczych, ale z tego, co już ogłoszono, wynika, że w niektórych okręgach B B wygra walkowerem to znaczy zdobędzie wszystkie mandaty w braku innych list kandydatów. Będzie to nagroda za staranne sporządzenie list, do których nie trzeba było wzywać grafologów.

Mimo tej przychylniej koniunktury daleko jeszcze do zapowiadanej większości. Nie stworzy jej, nawet notoryczny fakt, że na kresach wschodnich ludność — jak wiadomo — entuzjastycznie i stuprocentowo będzie głosować na B B. To wszystko mało!

Trzeba będzie jeszcze coś wymyślić. W swoim czasie donosiliśmy już o poufnych komunikatach Iskry, która ostrzegła swoich, że zajądą pewne pociągnięcia o których narazie mówić nie można i które nie dla wszystkich będą narazie zrozumiałe, ale których ostatecznym celem będzie wygranie wyborów. Do tej instrukcji dochodzą ciągle rozmaite pogłoski o jakichś wydarzeniach od których ludzom włosy dębem staną na głowie i oko zbieleje.

Może coś z tym dębem i okiem — pisze Gazeta Warszawska (nr 314) będzie a może są o zwyczajne dywersyjne pogłoski. Nie będziemy się zajmowali dociekaniem na ten temat, ani rejestrować w tej chwili wszystkich tricków w rodzaju np. jawnego głosowania pracowników państwowych i armij generała Góreckiego. Niewiele nas też obchodzi finisz wyborczy, który pewne czynniki chcą urządzić z uroczystości 11 listopada.

Uprzedzając opinię publiczną o możliwości rozmaitych kawałów, stwierdzamy, że zachowanie się społeczeństwa wobec nich będzie próbą ognia w jego dojrzałości politycznej. Społeczeństwo musi zachować wobec wszystkiego co będą donosiły usłużne agencje i gazety zimną krew i absolutny spokój. Społeczeństwo które w ostatniej chwili przed wyborami pozwoliłoby się zasugerować jakimkolwiek bombami wyborczymi, dałoby dowód, że nie dojrzało do roli sędziego która mu w obecnych wyborach przypadła. Sędzia nie może powodować się żadnymi — zwłaszcza fałszywymi — pogłoskami, ale musi wyrokować na podstawie faktów, prawa i — sumienia.

Obóz narodowy stoi u kresu swej kampanji wyborczej. Mimo niesłychanych przeszkód i szkan, że wymienimy tylko niedopuszczenie do głosu w Ostrowiu Wielkopolskim marszałka Trampczyńskiego — przeprowadziliśmy pracę przygotowawczą do wyborów szybko i sprawnie. Stało się

Treviranus znów na widowni

W Hanowerze odbyła się wielka manifestacja pogranicznych prowincji Rzeszy. Na zebraniu w gmachu opery miejskiej wygłosił przemówienie minister Dr Treviranus który wskazywał że uroczyste przyrzeczenie prezydenta Rzeszy w sprawie pomocy dla prowincji wschodnich obudziło wielkie nadzieje że jednak krytyczna sytuacja finansowa i gospodarcza Niemiec ogranicza możliwości wykonania programu pomocy. Wykonanie

jego zależnym jest od uzdrowienia finansów publicznych głównie jednak od tego czy **zanulowane (unieważnione) zostaną wykreślone granice co do których cały świat wie że naród niemiecki nie zgodzi się na ich wieczne istnienie.**

Przemówienie swe minister Treviranus zakończył okrzykiem Ten kraj był niemieckim i nie niemieckim pozostanie!

Znamienna odpowiedź na wywiady marsz. Piłsudskiego

Gwiazdka Cieszyńska; organ Związku Śląskich Katolików; stojącego pod wpływem sanacji omawiając w numerze z 28 ubm w artykule pod tytułem Pod hasłem oszczędności ostatnie wywiady p Piłsudskiego w sprawie budżetu między innymi pisze:

Nie będziemy się bawili w żadne prorocтва polityczne bo żyjemy obecnie w okresie niespodzianek lecz za to pragniemy stwierdzić że nakazem chwili wywołanym obecnym położeniem gospodarczym Polski jest oszczędność i to oszczędność najdalej posunięta we wszystkich działach budżetu. Budżet nasz został w ostatnich latach mocno rozдутy. Wydatki państwowe w roku 1925 wyniosły 1 miliard 884 milionów złotych. W roku 1929 wydatki wzrosły do 2 miliardów 970 milionów złotych. A więc w krótkim czasie bo w ciągu 4 lat wydatki zwiększyły się o przeszło miliard złotych. Wystarczy przytoczyć że wydatki na emerytury w roku 1925 wynosiły 58 mil 243 tys zł a w roku 1929 już 150 milionów 665 tysięcy zł. Wypada też dodać że w tym samym czasie podniosły się mocno długi państwowe, których odsetki i amortyzacja wpływają też na wysokość budżetu. I tak długi państwowe z końcem roku 1925 wynosiły 1 miliard 877 mil. zł. a z końcem roku 1929 wynosiły aż 4 miliardy 48 milionów zł.

Nie będzie od rzeczy jeśli podamy równocześnie wzrost wydatków samorządowych oraz długów samorządów. w tym samym okresie Wprawdzie wydatki i długi samorządowe nie obciążają państwowego budżetu lecz obciążają podatnika który musi zasilać swym groszem tak jeden jak i drugi budżet. Otóż wydatki samorządowe w r 1925 wyniosły 377 mil 628 tysięcy złotych a w 2 lata później bo w roku 1927 wyniosły już prawie dwa razy tyle — 715 milionów 911 tysięcy zł. Długi samorządowe natomiast wynosiły w roku 1925 — 276 mil 857 tysięcy złotych z końcem 1928 r — 855 milionów złotych.

Po porównaniu powyższych cyfr dochodzimy do wniosku że w ciągu czterech lat rządów pomajowych długi państwowe wzrosły o 2 miliardy 171 milionów złotych a długi samorządowe w ciągu 3 lat wzrosły o 578 mil. zł.

W tym stanie rzeczy nie możemy się dziwić że ludność narzeka na przeciążenie podatkowe. Odczuwa je przemysł handel rekordzieło a może w największym stopniu rolnictwo w chwili obecnej. Ceny produktów rolnych w tych latach naogół spadały lecz nie pociągnęły za sobą spadku produktów przemysłowych które nawet w pewnych gałęziach poszły w górę. I tak według giełdy

to możliwym dzięki gorliwości i ofiarności naszych działaczy organizacyjnych w całym kraju, którzy znowu opierali się na gorących sympatiach najszerzych warstw narodu.

Nie do tych, doświadczonych w walce politycznej kierowników naszej akcji wyborczej i nie do licznych, wypróbowanych członków naszej organizacji, ale do wielotysięcznych rzesz sympatyków obozu narodowego, nie biorących stałego udziału w pracy politycznej, zwracamy się z ostrzeżeniem przed owymi pogłoskami o dębem i oku.

warszawskiej ceny produktów rolnych z roku 1926 w porównaniu z rokiem 1930 przedstawiają się następująco:

Za 100 kg żyta płacono w 1926 roku 35;20 zł w 1930 roku 18,85 zł, pszenicy w 1926 roku 46,70 zł; w 1930 roku 30,13 zł, jęczmienia w 1926 roku 33 zł, w 1930 roku 26,25 zł, owsa w 1926 roku 30,16 zł, w 1930 roku 21 zł, ziemniaków w 1926 roku 8,50 zł, w 1930 roku 4 — 5 zł; 1 kg wieprzowiny (żywej wagi w 1926 roku 2,60 zł, w 1930 roku 1,75 zł. 1 ltr mleka w 1926 roku 45 groszy, w 1930 r. 33 groszy, 1 kg masła w 1926 roku 6,12 zł, w 1930 roku 4,30 zł. Ceny produktów przemysłowych w tym samym czasie przedstawiają się wprost odwrotnie. to jest idą w górę. W hurcie za 100 kg soli potasowej w 1926 roku 6;32; w 1930 roku 13,75 zł, wapna 2,88 zł, (6,35), cementu 5,44 (7;70) żelaza 32,50 (35) blachy ocynkowane 115, (125) 1000 cegły 52 zł, (87); ton drzewa opałowego 36 zł (57 zł), W drobnej sprzedaży 100 kg węgla 6 zł (7,50), 1 hl nafty 58 (70), 100 kg cukru 135 (165), 1 litr wódki (monopolowej) 4,60 (6;60).

Polska jest krajem rolniczym od rozwoju rolnictwa zależy narazie w dużej mierze siła płatni cza na rzecz państwa i samorządów. Rolnik nasz nie usuwa się od płacenia podatków płacą je również inni w poczuciu że państwo musi mieć pieniądze aby podolać swemu zadaniu. Lecz wszyscy są mają prawo domagać się by w państwie posunięto oszczędność do ostatecznych granic. Wydać na to co jest koniecznie potrzebne wydatki niepotrzebne kreślić. Oszczędzać i jeszcze raz o oszczędzać.

Obecnie przed wyborcami stają kandydaci na posłów którzy się ubiegają o ich głosy. Niech wyborcy każdego zapytają się jakie zajmą stanowisko w sprawie oszczędności budżetowych. Wyborcy mają do tego pełne prawo.

Zatwierdzone i unieważnione listy w okręgu grudziądzkim

Komisja wyborcza okręgu grudziądzkiego za twierdziła następujące listy: nr 1 B B nr 4 narodowa i nr 7 centrolewu. Unieważniono listy: Bloku Niemieckiego, Ch D i Jedności Robotniczo — Chłopskiej (komunistycznej).

W setną rocznicę wyjazdu Chopina z Warszawy

odstąpiono na Krakowskim Przedmieściu tablicę pamiątkową w domu w którym wielki muzyk Polski mieszkał ostatnie trzy lata w stolicy. Jest to pałac dawniej Krasińskich; dziś Raczyńskich.

Cokolwiek jeszcze wymyślą nowego pomysłu-wi gracze sanacyjni, znajdziemy sposoby ażeby przeciwstawić się tym dywersjom i poinformować jak należy szerokie masy wyborców.

Na dzisiaj kończymy wezwaniem. Nie dać się bałamucić, trzymać się mocno czwórki i głosować ławą, karnie, sprawnie i tajnie.

To już niewiele, ale dosyć aby 16-go listopada „stanęły dębem“ włosy i „oko zbieleło“ — ale nie nam!

Knebel

Z całego kraju nadchodzą wiadomości o unieważnieniu przez komisje okręgowych list kandydatów. Unieważnienia te dotknęły w mniejszym lub większym stopniu wszystkie stronnictwa z wyjątkiem jednego tylko Bezpartyjnego bloku.

Nie możemy w braku urzędowych wiadomości badać motywów, które zadecydowały o losach unieważnionych list. O słuszności lub niesłuszności uchwał komisji okręgowych zdecydował Sąd Najwyższy. Stanie się to jednak dopiero po wyborach, albowiem według przepisów ordynacji wyborczej postanowienia komisji w zakresie zatwierdzania list nie podlegają zastrzeżeniu. Mogą one być zakwestjonowane dopiero w rekursie przeciwko dokonaniu już aktowi wyborczemu.

Ten przepis ordynacji wyborczej jest wadliwy i niebezpieczny. Oddaje on dyktatorską niemal władzę nad wyborami w ręce komisji okręgowych, które większością głosów decydują o ważności, względnie nieważności zgłoszonych list.

Komisje okręgowe składają się z 6 członków. Przewodniczy im sędzia, mianowany przez generalnego komisarza wyborczego na wniosek preza o odnośnego sądu apelacyjnego. Pozatem 1 członek mianuje wojewoda, 2 wybiera rada miejska tego miasta, które jest siedzibą okręgu, a pozostałych dwóch sejmik powiatowy, względnie zebranie wójtów tego powiatu, w obrębie którego znajduje się siedziba komisji.

Ten zespół decyduje o listach a przez to pośrednio i o wyborach.

Z przebiegu procesów przed Sądem Najwyższym, zakończonych unieważnieniem w szeregu okręgów wyborów dokonanych w roku 1928, przekonaliśmy się, że decyzje komisji okręgowych często były niesłuszne. Mimo tego postawie pochodzący z nieprawnych wyborów, pełnili swoje mandaty przez 2 lata decydowali o najważniejszych sprawach państwowych, brali djeły i byli — nietykalni.

To jest dalsza ujemna konsekwencja wadliwego przepisu ordynacji, a powiększają jeszcze brak terminu dla rozstrzygnięcia rekursów przez Sąd Najwyższy.

Skutek tego stanu rzeczy jest taki, że setki tysięcy wyborców bez żadnej swej winy zostanie pozbawionych możliwości oddania głosu według swego przekonania co równa się w pewnej mierze pozbawieniu prawa wyborczego. Komisja okręgowa złożona z 6 ludzi, zakłada knebel w usta obywatelom, którzy będą zmuszeni albo wstrzymać się od głosowania, albo w najlepszym razie wybrać to, co według ich przekonań będzie mniejszym złem.

Uwagi te piszemy — czytamy w Gazecie Warszawskiej — nie tylko pod kątem aktualnej sytuacji politycznej, choć tak się składa, że dokonane unieważnienia wyjdą na korzyść jednej tylko partii, a nawet mogą zdecydować o większości w przyszłym Sejmie, czyli o losach państwa na okres kilku lat. Chodzi nam także a właściwie przede wszystkim o wykazanie wad obecnej ordynacji wyborczej.

Możemy o tem śmiało pisać, bo my jedni, wbrew sanacji i wbrew lewicy, domagaliśmy się zmiany obowiązującej obecnie ordynacji wyborczej. Zapewne mieliśmy w tem intencje ustrojowe — polityczne. Ale przy sposobności można było zrewidować także przepisy prawne, napozór mniejszego znaczenia w rzeczywistości zaś — zwłaszcza takiej, jak obecna — mogące rozstrzygać o losach całej kampanji wyborczej.

Nowy Sejm powinien między innymi zająć się sprawą ordynacji wyborczej. Nie wchodząc w tej chwili w meritum tego zagadnienia, zwracamy jedynie uwagę, że pozostawienie obecnego stanu rzeczy, uzależniającego prawo wyborcze wszystkich obywateli od bezapelacyjnej de facto decyzji kilku ludzi, jest niemożliwe.

Nowy Sejm musi stworzyć takie przepisy, któreby nie dopuszczały do kneblowania ust wyborcom. Ale Sejm ten musi mieć taką większość, która nie będzie broniła tego prawa, knebla, jako najsukuczniejszego dla siebie środka walki wyborczej.

Kto wiatr sieje zbiera burzę

W Gońcu Pomorskim (nr 253) czytamy:

Dzień Pomorski był łaskaw przedrukować artykuł mój Zgodna współpraca wszystkich koni czna. Mógłbym być wdzięczny Redakcji Dnia Pomorskiego że uprzyjemniła mi szerokie mu grono czytelników swoich że i oni zapoznali się z żalami które nie mogą uszanować obcych przekonań lecz zmuszać chcą wszystkich do swych zapatrywań i do swej partji i w taki sposób terrorem i przymusem doprowadzić chcieliby do jednej tylko partji rządowej. Niestety Dzień Pomorski spaczył zupełnie moje wywody zrobił zastoso wanie wręcz przeciwne ze mnie zrobił zwolennika sanacji a z zarzutów przeciwko sanacji i sanatorom przezwrotnie podniesionych bicz ukreślił nawet przeciwko Stronnictwu Narodowemu do którego zawsze należałem i należę. Kpiłem sobie z tego nieraz że jak parawanikiem zastawiał się

mcjem nazwiskiem miejscowi kierownicy sanacji lecz teraz przeholowali dopuszczając się wprost szatańskiej perfidji wobec mojej osoby.

Milczec więc nie mogę i zastępcę się muszę z całą stanowczością przeciw powoływaniu się na moją osobę w tej najdrożniejszej metodami prowadzonej przez nich agitacji i akcji wyborczej. Mając nadzieję że te prowokacje się skończą jeszcze i dziś w spokoju przedstawię tylko co mnie zmusiło do napisania poprzedniego artykułu.

Jako ksiądz a szczególnie jako proboszcz tczewski mając parafjan o rozmaitych przekonaniach politycznych uważałem sobie za obowiązek stać ponad partjami wszystkich traktować narówni i nikomu nie dać odczuć swoich osobistych przekonań ani mu ich nie narzucać. Skrajne partyjnictwo było mi zawsze wstrętne. Jasna więc rzecz, że takie skrajne partyjnictwo i to z całą ohydą i bezwzględnością przeprowadzane przez partje niły rządową wobec wszystkich innych partji musiało mnie do głębi boleć razić i o burzać. Milczałem aż się miarka przebrała i powiedzieć sobie musiałem: teraz musisz wystąpić. Niestety widzę że wystąpiłem za delikatnie.

Szanowni Czytelnicy pozwolą iż podam poniżej krótkie zestawienie tego czego przeboleć nie mogłem.

Jeszcze mi się dotąd nie zdarzyło ani nawet za czasów niemieckich żeby mnie wyrzucono z restauracji dworcowej. A otóż tego doczekałem się teraz na stare lata swoje. Gdy trzy tygodnie temu siedziałem z kilku panami muszącymi przeszło godzinę czekać na połączenie kolejowe w poczekalni pierwszej klasy na dworcu tutejszym i przy szkalnce herbaty omawialiśmy sprawy Stronnictwa Narodowego kazał nam Naczelnik Stacji opuścić poczekalnię. A za to ubliżenie dotąd nie uważano za potrzebne dać mi satysfakcję. Czy to nie dowód zdżiczenia partyjnego!

Rozpętała się potem szalona agitacja pomiędzy urzędnikami i pracownikami kolejowymi: zmuszanie do wstępowania w szeregi B B groźnie rozkaz głosowania na listę pierwszą itp. Do agitacji wyborczej zmuszono wszystkie kategorie urzędników administracyjnych. Przytem szpiegowanie podpatrywanie denuncjowanie. Czy jako proboszcz mogłem spokojnie patrzeć na takie burzenie spokojnego dotąd współżycia na wbijanie klina i sianie niezgody pomiędzy braćmi jednej Ojczyzny i jednego Kościoła!

Potem nastąpiło uniemożliwianie zebrania a na urządzanych przez tę uprzywilejowaną partję zebraniach lżenie i znieważanie osób nieobecnych zakrzywanie i szykanowanie głosów z innego obozu.

Jak nazwać to wrzeszczenie do ks profesora Brockiego: na ambonę z nim! co on tu chce! to byli zamówieni hlakierzy. Ale co powiedzieć na okrzyki pani z grona słuchaczy: gdybym tam była tobym go wytrząsała z jednej i drugiej strony. Czy to rzeczywiście nie hjeny drapieżne i wilki dzikie!

Albo jak nazwać należy napad agitatorów listy rządowej na redaktora Lewandowskiego a potem publiczne pochwalanie napadu przez wysokiego urzędnika powiatowego i przedstawiciela praworządności. Czy to nie są metody godne a'żarów?

A kto doprowadził do takiego zdżiczenia? właśnie ci do których zwróciłem się w swym artykule piętnując ich niecną pracę i ich ohydne metody.

Prosiłem o zaprzestanie tej walki partyjnej w imię Ojczyzny drogiej — a doczekałem się tego że i mnie chcieliby wrzgnąć w rydwan wojennych poczynań swoich.

Prawdziwie wojnę domową już rozpętał. Niepokój ogarnął wszystkich. Już nikt nie ufa nawet przyjacielowi swemu. Ściany mają uszy.

Teraz już nie proszę lecz przestrzegam: Widocznie nie znają duszy Pomorzanie ci którzy sądzą iż gwałtem i terrorem zmuszą do głosowania na listę pierwszą. Pomorzanie! słucha nie mów najwyżej w domu do żony cicho mruć ale pięść zaciska zęby zacina i zawzina się. Już przeciwalście nie ulkną się teraz oni groźby żadnej a w dniu wyborów doznacie rozczarowania.

Bo kto wiatr sieje burzę zbiera musi!

Ks proboszcz Kupczyński
Może i ten artykuł jako ostatnią przestrożę od starego działacza pomorskiego umieści Dzień Pomorski aby się z nią zapoznali jego czytelnicy.

Walka z religją w Turcji.

Laicyzacja Turcji — przeprowadzana z równą energją jak i bezwzględnością przez Kemala Paszę — daje się we znaki nietylko islamowi. Kemal zwalcza wogóle wszelką religję. Kurs ten na polu wychowania doprowadził do zupełnego wykluczenia nauki religji ze szkół; nawet prywatne szkoły katolickie, utrzymywane i kierowane przez zakony, zostały podane temu prawu.

Charakterystycznym objawem współczesnej Turcji jest znikanie świątyń z miast tureckich. Świeżo wyszedł nakaz zamknięcia 72 świątyń mahometańskich.

Większą część świątyń w Konstantynopolu zamieniono na kluby i teatry.

Dobre stosunki Kemal Paszy z Sowietami — pozostały — jak widzimy — nie bez wpływu,

Ubogi ekskaiser

Królewiec Radykalny tygodnik Ostdeutsche Freie Presse omawiając sposób podziału fundusów państwowych napomoc dla zagrożonego kryzysem rolnictwa wschodnio-pruskiego (t. zw. Osthilfe), czyni sensacyjne odkrycie, że wśród osób korzystających z zasiłków rządowych znajduje się również były cesarz Wilhelm.

Ex - Kazjer posiada w prowincjach wschodnich majątki, obejmujące obszar 97,043 ha ziemi. Wszystkie te dobra korzystają z ulg podatkowych z zasiłków i subsydjów państwowych, Wilhelm — twierdzi pismo — jest najbogatszym człowiekiem w Niemczech. Jego majątek jest szacowany na pół miljarda marek (przeszło miliard złotych) pomimo to korzysta z zasiłków wypłacanych przez skarż pruski.

Pismo wymienia następnie nazwiska wielkich magnatów i junkrów, którzy otrzymują zasiłki z Osthilfe, bądź w gotówce, bądź w formie zmniejszenia zaległych podatków, lub zasiłków na melioracje itp. Są to: hr Fink von Finkenstein, posiadający 21,000 ha, Freiherr von der Goltz (10 tysięcy ha), hr von Dönhoff (10 tysięcy ha), hr Stolberg (10 tysięcy ha), Henryk XVI, książę von Reuss (8 tysięcy ha).

Należy podkreślić wysoce niesprawiedliwy podział fundusów na pomoc dla robotników wschodnio-pruskich: podczas, gdy wielka własność otrzymuje duże sumy, chłop i wermijscy i mazurscy korzystają z dobrodziejstw w Osthilfe w bardzo małym stopniu.

Żydzi przeciwko rządowi angielskiemu.

London, W poniedziałek wieczorem w teatrze „Pavillon“ w Whitechapel odbył się wiec protestacyjny Żydów przy udziale około 4000 osób. — Przewodniczył prezes wszechświatowej egzekutywy sjonistycznej Weizmann. Prezydent Jewish Agency Sokołow, zagajając obrady, podkreślił międzynarodowy charakter deklaracji Balfoura i zaznaczył, że protest nie jest skierowany przeciwko Wielkiej Brytanji, lecz przeciwko obecnemu rządowi, usiłującemu nadać odmienne znaczenie historycznemu dokumentowi. Zkolei przemówił prezes Weizmann, który atakował administrację palestyńską, twierdząc, że przeszkadza ona tylko, nie czyniąc nic dobrego ani Żydom, ani Arabom. Deklaracja Balfoura, mówił Weizmann, jest zobo wianiem wobec Żydów całego świata. W końcu Weizmann zaznaczył, że rząd Labour Party będzie odpowiadał, o ile w Palestynie znów poleje się krew.

Uchwalono jednomyślnie rezolucję protestacyjną.

Wrażenie mowy Mussoliniego w Ameryce

Nowy Jork Tutejsze gazety odnoszą się do mowy Mussoliniego stosunkowo dość spokojnie. Herald Tribune zaznacza zresztą wyraźnie że wojenne wynurzenia wodza faszystów prócz Włoch nigdzie nie mogą uchodzić za obietnicę pokojowe a jeszcze bardziej niepokojące jest jego motywowanie do rewizji traktatów. Jeżeli nawet nie można uważać traktatów za wieczne to jednak chwila obecna całkiem nie jest odpowiednia do rozwijania podobnych planów.

New York Times sądzi, że określone sformułowanie żądań rewizjonistycznych Mussoliniego prawdopodobnie da poznać że cele jego nie dają się pogodzić z niemieckim i węgierskim punktem widzenia.

Więści o krótkiej treści

W czasie trzęsienia ziemi we Włoszech zranione zostały 362 osoby w tem 7 ciężko

60 hitlerowców aresztowano

w Halle którzy wbrew zakazowi zjawili się w mundurach w ogrodzie publicznym

Trzęsienie ziemi nawiedziło Danję

W sobotę odczuto je na Seeland wyspie na której położona jest stolica Kopenhaga. Jest to pierwsze trzęsienie ziemi od czasów 30-niej wojny w tych okolicach

Nagrodę Nobla

w dziedzinie medycyny otrzymał Karol Landmesser z instytutu Rockefellera w Nowym Jorku. L jest urodzonym wiedeńczykiem.

Zatonął parowiec rybacki

Parowiec rybacki Langeoog z Wesermünde zatonął na morzu w pobliżu Hamburga najechany przez parowiec holenderski Zatonęło 6 ludzi z załogi

Przed lotem D O X do Ameryki

W Altenreim czynione są przygotowania do lotu transatlantyckiego wielkiego hydroplanu D O X do Nowego Jorku

Wielkie burze

szalały w niedzielę we Francji i w Anglii wyrządzając wielkie szkody.

Wskutek zderzenia tramwaju z wozem ciężarowym w Hamburgu zabitych zostało kilka osób a 6 ciężko rannych.

Cesarz Abessynji

Ras Tafari ukoronowany został w niedzielę w Kaddis Abuda.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 3. listopada 1930 r.

Święto zmarłych w Chojnicach

Dzień smutku a co zatem idzie — dzień rozpamiętywania o przyszłym życiu minął w Chojnicach wśród modłów w kościołach i na cmentarzach. Już w sobotę tłumy wiernych podążały na cmentarz dla odwiedzenia swych bliskich zmarłych. W niedzielę po południu po żałobnych nieszporach rzesze ludności w skupieniu sunęły do miasta zmarłych na cmentarz. Ożywiły się i załudniły smętne i ciche aleje cmentarne. Wblasku świec nad grobami przystrojonymi w kwiaty jesienne stoją krewni w zadumie smutku; żalu i w tęsknocie skupiając swe bijące serca nad grobami matek, ojców, sióstr, braci i przyjaciół. Wśród smętnego bicia dzwonów kościelnych i szumu drzew ulatuje z tysiąca ust prośba przed tron Sędziego Sprawiedliwego Wieczne odpoczywanie racz im dać Panie! Wszystkim zaś obecnym na cmentarzu wśród rozpamiętywania przychodzą na myśl słowa Memento mori.

W dniu zmarłych nie zapomniano również o bohaterach którzy w obronie Wiary św i swej Ojczyzny oddali życie. Groby ich uczennice Gimnazjum Miejskiego i Szkoły Wydziałowej przystrojiły zielenią zapalając świece czcząc ich za to że oddali swój skarb najdroższy w obronie Ojczyzny. Dopiero późnym wieczorem z gaśnięciem ostatniego blasku opustoszał cmentarz i pozostali na nim tylko ci którzy pogrążeni w śnie błogostwionym oczekują na dzień zmartwychwstania.

Ku chwale Pana Boga i pamięci naszych najserdeczniejszych synów i bohaterów.

Towarzystwo Powstańców i Wojaków w Chojnicach chcąc uczcić swych bohaterów którzy przez półtora wieku niewoli walczyli i polegali w celu wskrzeszenia naszej najukochańszej Rzplitej Polskiej postanowiło zgodnie z uchwałą powziętą na ostatnim zebraniu zakupić Mszę św którą odprawił ks wikary Gołuński w piątek dn. 31 października o godzinie 7.15 z udziałem drh. i sztabdarem na czele. a do Mszy św służyli drh. Banach i Frydrych w mundurach wojskowych.

Następnego dnia to jest w święto Wszystkich Świętych zebrali się wszyscy drh. o godzinie 5 po południu do lokalu zebrania skąd wyruszone z sztandarem i wieńcem na czele na tutejszy cmentarz, gdzie spoczywa kilkudziesięciu żołnierzy pochowanych podczas wojny światowej i bolszewickiej. Po złożeniu wspólnego wieńca na grobie jednego bohaterów, zmówieniu modlitwy i oddaniu hołdu za wywalczoną wolność udano się na grób niestrudzonego na niwie społecznej śp. prezesa drh. Sztandery i tu zmówiono Ojczyznę nasz i Zdrowaś Marja za duszę jego; by Bóg raczył przyjąć: Go przed Tron Najwyższy. W wielkim skupieniu rozeszli się drh do swych poszczególnych grobów bytam nad mogiłami swych bliskich wnieść do Stwórcy modlitwę Wieczny odpoczynek racz im dać Panie.

P. Mazur przed sądem w Chojnicach

Przed Sądem Powiatowym w Chojnicach toczyła się w piątek ubiegły sensacyjna rozprawa przeciw b postowi na Sejm p Józefowi Mazurowi z Grudziądza. Rozprawę przewodniczył sędzia powiatowy pan Wojtyna, oskarżał prokurator Sądu Okręgowego p Stefanicki, bronił oskarżonego mecenas Kopicki z Chojnic.

Akt oskarżenia zarzucał panu Mazurowi że w dniu 11 kwietnia br na wiecu publicznym w Brusach powiedział słowa: P Piłsudski musi być sam idjotą kiedy nazwał naród polski idjotami.

Oskarżony nie zaprzeczył że powiedział podobne słowa. Mianowicie omawiając wywiad p Piłsudskiego mówił następująco: Marszałek Piłsudski nazwał naród polski narodem idjotów to chyba może być też idjotą albowiem pan Piłsudski jest także Polakiem. Oskarżony twierdził że słowa te pamięta doskonale gdyż głosił to po całym Pomorzu i w innych dzielnicach jako że Naród polski szczególnie Pomorzanie sobie na to nie zasłużyli by z ust marszałka polski padły o nich podobne słowa.

Zeznania świadków posterunkowego P P i jednego z wiecowników świadczyły że treść słów p Mazura mogła być taka jak ją sam przedstawia.

Zeznali oni że na sali wskutek wypowiedzenia tych słów żadnego oburzenia nie było. P prokurator w swem przemówieniu podkreśla że słowa wypowiedziane przez oskarżonego zdolne są porządek publiczny zakłócić gdyż p m. Piłsudski stoi na tak wysokiej wyzninie wśród narodu polskiego oraz ma za sobą rzesze zwolenników wobec czego uważa wystąpienie oskarżonego za ciężki wybryk i wnosi o karę 14 dni aresztu.

Obronca oskarżonego pan mecenas Kopicki wykazał niewinność oskarżonego w zupełności i prosił o uwolnienie oskarżonego.

Oskarżony pan Mazur również w swem ostatnim słowie prosił o uwolnienie zaznaczając że jak dotąd tak i nadal pracować będzie wśród szczerze ka'olickiego i narodowego społeczeństwa pomorskiego. Walczyć będzie z sanacją jako ze szkodnikiem społecznym. Nie przerazi go żadna kara gdyż nie dał dotychczas i nie da nigdy nikomu

powodu do pozbawienia go wolności a wierzy w sprawiedliwość polskich sądów.

Po naradzie zapadł wyrok uwalniający od winy i kary na koszt skarbu państwa. Sąd przyszedł do przekonania że wypowiedziane słowa nie mogły wywołać zakłócenia spokoju publicznego gdyż działo to się na zebraniu członków i sympatyków N D. A zatem nie było podstawy do zasądzenia z paragrafu 360 p 11 kk.

(Szczegółowe sprawozdanie podamy następnie. Red).

Prośba o ofiary na obiady dla najuboższych

Celem niesienia pomocy rodzinom wstydzącym się żebrać, oraz osobom osamotnionym, schorzałym wzgl. starcom, nie mogącym pracować, zawiązał się ubiegłego roku w mieście naszym komitet pań, który zbiera fundusze i dary w naturze, ażeby znów jak roku zeszłego, zorganizować wydawanie w Zakładzie SS. Boromeuszek tanich obiadów, wzgl. dla najuboższych zupełnie bezpłatnych.

Nie wątpimy, że wszyscy obywatele, nietylko zamożniejsi, ale wszyscy, którzy mają możność regularnego normalnego odżywiania się, pomni przykazania Bożego o miłości bliźniego oraz nakazu Chrystusowego, ażeby „głodnych nakarmić” przyczynią się w miarę możliwości do pomnożenia funduszu już istniejącego ofiarą bądź w gotówce bądź też w naturaljach, ażeby tem poprzec dzieło niesienia pomocy najbiedniejszym.

Dwa razy daje, kto zaraz daje.
Zaznacza się, że komitet współpracuje z istniejącymi w mieście towarzystwami dobroczynnymi polskimi i niemieckimi.

Ofiary pieniężne na ten cel przyjmuje się w ekspedycji „Dziennika Pomorskiego”, dary w naturze zaś w zakładzie św Boromeusza.
Zarząd Kuchni Ludowej

Dla ubogich

Towarzystwo św Wincentego a Paulo które opiekuje się ubogą ludnością miasta naszego urzędza w dniu 9 listopada jak po inne lata wentę by zebrać fundusz na urządzenie gwiazdki dla najuboższych rodzin. Szanowne obywatelstwo uprasza się usilnie o poparcie tak zubożonego celu.

Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Tczewie zawiadamia pp pracodawców że wobec wysokiej liczby zarejestrowanych i pobierających zasiłek na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych najmniejem wycofuje swoją cichą zgodę na swobodne przyjmowanie takich i uzależnia od poprzedniego zgłoszenia każdego wolnego miejsca w P U P P. PP pracodawcy którzy mają zamiar angażowania jakiegobądź pracownika umysłowego winni zatem każde wolne miejsce zgłosić u przednio w Państwowym Urzędzie Pośrednictwa Pracy i żądać przekazania im odpowiedniego kan dydata.

Wobec konieczności racjonalnego zwalczania bezrobocia i odciążenia Funduszu Bezrobocia P U P P będzie wobec pracodawców uchylających się od wyżej podanego obowiązku bezwzględnie stosować zarządzenia karneprzewidziane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 15 lutego 1923 roku (Dz Ust Nr 18 poz 123).
Kozikowski, Kierownik Urzędu

Kradzież ze strychu

W piątek dnia 31 10 przybyła do Chojnic z Inowrocławia specjalistka kradzieży strychowych Helena Bromka wraz z swym mężem Karolem. Wypliszy pół litra czystej B udała się na ulicę Angowicką i zakradła się na strych domu furmana pana Waidocha Tu zapakowała mokrą jeszcze bieliznę do obok wiszącej torby 4 koszule damskie, 1 męską i dwie halki. Mąż jej czekał na chodniku przed domem a od czasu do czasu zaglądał do korytarza aby się przekonać czy lup już można odebrać. To właśnie zachowanie się B zwróciło uwagę mieszkańców domu Zbadawszy dokładnie dom znaleźli żonę B na strychu. Oddana na ręce policji mimo wszelkich dowodów do winy się nie przyznała. Sprawę skierowano do sądu.

Jeszcze o Gromowskim

Kiedy jeszcze znany opryszek Gromowski był na wolności udał się on pewnego razu do Pawłowa na przegląd miejsca na planowaną u p Gelba kradzież. Sprawa mu się jednak nie udała nim bo wkiem przystąpił do zrealizowania swego planu pozbył się wolności Tymczasem jednak wracając wraz z swym adjutantem M z Pawłowa zauważył na drodze przed Gockowicami wózek ręczny wartości około 50 złotych zabrał go ze sobą dla zabawki. Sprawę skierowano do sądu

Z granicy.

Dnia 1 bm przytrzymano za nielegalne przekroczenie granicy z Niemiec do Polski poborowego Kakałę Franciszka Wymieniony przez 5 lat przebywał w Niemczech i bez wszelkich dokumentów próbował wrócić do kraju. Odstawiono go do sądu i dyspozycji P K U Łódź.

Kino Nowości

wyświetla dziś podwójny program Jako pierwszy film wyświetlany zostanie prawdziwy rzeczystwy nieklamany w pełni blasku swych kras Siódmy cud świata. Dramat rozgrywający się wśród baśniowego przepychu oryginalnych pałaców ma haradźów induskich. Grają wyłącznie Indusi i najpiękniejsze Induski. Prócz tego drugi film pod tytułem Pojedynki. W rolach głównych niezwykcieżony władca Prerji Fred Thomson oraz król siłaczy ElmoLincoln Walka Fred Thomsona z Elmo Lincolnem Film pełen emocji sensacji Po czątek o godz 8.15 Ceny zwykłe — Jazz band.

Powiat

Kłodawa przy Chojnicach. (Kradzież) W nocy z dnia 31 10 na 1 11 br dokonano kradzieży w kasie gminnej w Kłodawie skąd zabrano 30 zł ubrania i nieco bielizny Sprawcy rzekomo udali się w stronę Jeziorok policja jednak poznała się na for teu i już jest na tropie..

Fortel przemytników alkoholu.

Jimmy Walker popularny burmistrz Nowego Jorku przedsiębrał pewnego dnia oficjalną wy cieczkę na własnym jachcie poza obręb przystani Nim upłynęły dwie godziny od chwili wyjazdu Walkera wszystkie policyjne statki i wszystkie łodzie strażnicze pełniące nadbrzeżną służbę celną zostały zaalarmowane przez usilne wołanie o pomoc. S O S brzmiało z przestworza. Jimmy Walker znajduje się w niebezpieczeństwie! O sto mil od Long Island jacht jego jest bliiski zatonię ciał. Na to wezwanie wszystkie policyjne statki i wszystkie łodzie celne wybrzeży skierowały się na pełne morze śpiesząc na pomoc zagrożonemu jachtowi. Nikt z urzędników policyjnych nie chciał się okazać mniej gorliwym od swych kolegów. Tej właśnie chwili oczekiwali przemytnicy Nie tracąc czasu zgórą dwadzieścia łodzi naładowały alkoholem skierowały się do wybrzeża gdzie w największym pośpiechu wyładowały swoją kontrabandę.

Gdy jacht burmistrza otoczony rojem swych ratowników wjeżdżał z powrotem do portu przemytnicy byli już daleko a przywieziony przez nichalkohol zdążył już zamrozić niejedną głowę

Wykopanie skarbu

We wsi Zagacie koło Czernichowa (pow Kraków) wieśniak Jacek Zajac wyorał blaszaną puszkę, zawierającą dużą ilość srebrnych i złotych monet. pochodzących z 15, 16 i 17 wieku. Ogółem skarb ważył do półtora kilo — Monety zachowane są doskonale.

Niestety gospodarz, który wykopał skarb, nie zachował puszki, która, jako blaszana i mocno zardzewiała, nie przedstawiała dla niego wartości mimo iż były na niej jakieś herby, któreby niewątpliwie pozwoliły zorientować się co do ewentualnego pochodzenia skarbu, właściciela jego i czasu, w którym zostały zakopane.

Również i same monety zostały przez znalazcę porozdzielane między sąsiadów. To też policja powinna wkroczyć jak najrychlej, iżby skarb zabezpieczyć.

Skarb został znaleziony na łące, której od wieków nie orano.

Wesoły kącik

Obiad w — słuchawce

Państwowy Zakład Higjeny w Łodzi zbadał szereg słuchawek telefonicznych.

— były zaplute i zawierały resztki pokarmów mięsa, marchwi, kartofli, sałaty — (Echo).

Należy więc znowelizować przysłowie w sensie: — Pokaż mi twą słuchawkę a powiem ci jak się odżywasz.

Śmiertelny postrzał czy — opatrunek?

— w lesie postrzelono w czasie kłusowania Siwe Emil — przez pisarza Markowskiego Mordkę Postrzelony — po opatrzeniu przez felczera Głowińskiego zmarł. (Gazeta Kaliska)

Dziecięce pytanie.

Tatusiu jak się to dzieje że codziennie wydziera się tylko tyle wypadków ile zmieści się w ga zecie?

RUCH w TOWARZYSTWACH

Lutnia. Dziś w poniedziałek lekcja śpiewu dla chóru męskiego. We wtorek dla chóru męszanego. Początek o godzinie 8 wieczorem w szkole
Dyrygent.

Zebrańie żeńskiej Konferencji św Wincentego a Paulo odbędzie się w poniedziałek dnia 3 listopada o godzinie 5 po południu w lokalu pana Kalletty. Porządek obrad. Organizowanie bazaru O liczny udział uprasza
Zarząd

Zebrańie Towarzystwa Mężczyzn Katolików parafji chojnickiej odbędzie się w poniedziałek, dnia 3 listopada br o godzinie 8 wieczorem w sali Konsumu Urzędniczego.

Wykład nader interesujący wygłosi lekarz powiatowy p dr Scharniewicz — O liczny udział członków prosi
Zarząd,

Klub Tenisowy w Chojnicach. We wtorek dn 4 listopada o godzinie 8 w lokalu Priebbe Ping — Pong. Wieczor ki odbędą się teraz regularnie wtorek i piątek
Kierownik gier

Wielka J. Schreiber, Chojnice Wielka

znizka cen! **Telef. 48** Tylko teraz kupować, **Runek 17** znizka cen!
 gdyż kto teraz kupuje oszczędza dużo pieniędzy!!

Proszę Szan. Klientele łaskawie zwiedzić mój magazyn i przekonać się o niskich cenach!

Płaszcz damski z angielskiego materiału ładny fason — — — teraz zł. 52.-	Płaszcz damski rypсовy na podszewce i wateł. z kołn. futrzanym teraz zł. 73.-	Płaszcz damski rypсовy na „Eolienie“ z kołnierzem futrz. i mank. teraz zł. 129.-	Płaszcz damski z peler. z ładn. kołn. futrz. i mank. cały na podsz. i wat. teraz zł. 132.-
Popelina wełniana bardzo dobry gatunek modne kolory — — — teraz mtr. zł. 5.95	Suknia damska eleg. odrobiona z popeliny w rozmaitych kolorach teraz zł. 15.75	Aksamit do prania deseniowy - trwały gatunek — — — teraz mtr. zł. 4.25	
Kurtka męska na ciepłej barchanowej podszewce - solidna praca teraz zł. 19.50	Kurtka męska z trwałego materiału na podszewce flanelowej — teraz zł. 24.-	Ulster męski ładny fason sportowy z dobr. trwałego materiału teraz zł. 34.-	Ulster męski z dobrego trwałego flauszu elegancki fason z pask teraz zł. 65.-
Płótno pościel. w kraty, 80 cm. szerok. dobry trwały gatunek teraz mtr. zł. 1.15	Płótno bielizn. dobry i trwały gatunek teraz mtr. zł. 1.38	Barchan - - - na koszule i kalesony teraz mtr. zł. 1.65	
Materiał na ubrania męskie trwałe, kamgarn gatunek bielski — — — teraz mtr. zł. 37.50	Materiał na kurtki i płaszcze sportowe trwałe gatunek — — — teraz mtr. zł. 8,50	Materiał na ulstry męskie w modnych wzorach — — — teraz mtr. zł. 25,-	Materiał na ubrania męskie Kamgarn w mod- nych deseniach — — — teraz mtr. zł. 32,-
Nadzwyczaj tanio !! Inlet na wyspy różowy 80 cm. szeroki nie przepuszczaj. p'erza — — — teraz mtr. zł. 2,45		Nadzwyczaj tanio !! Barchan na koszule w pasy, trwałe solidny gatunek — — — teraz mtr. zł. 1,45	

Wyjątkowo niskie ceny!

Wielki wybór!

Wyjątkowo niskie ceny!

Przetarg przymusowy
W wtorek dnia 4. bm.
 o godz. 10-tej sprzedam
 w Chojnicach najwięcej
 dającym za gotówkę:
 300 rolek tapet
 1 maszynę do pisania.
 Zbiórka licytantów w
 moim biurze o godz. 9.30.
Szeleziński
 komornik sądowy. zł. 2047

Przetarg przymusowy
Dnia 5. II. br. o godz.
 11-tej sprzedam w lokalu
 p. Jazdzewskiego w/m. naj-
 więcej dającym za gotówkę
 1 regał składowy i 1 lustro
 1 półszerek
 2 lustra z podstawkami
 1 rower
 1 płaszcz damski
 1 maszynę do szycia
 marki (Neuman)
Drabiński
 egz. Pow. Kasy Chorych
 Chojnice

W moim domu przy ul.
 Człuchowskiej 8. jest do
 wynajęcia od 1. XII. br.
skład
 oraz 5 pokoj. mieszk. (II. ptr.)
Fr. Kiedrowski, skład mebli
 Chojnice, Człuchowska 6.

KINO NOWOŚCI

Dzisiaj w poniedziałek 3bm.
 o godz. 8.15

Wielki podwójny program!
 Razem 20 akt!

1) Siódmy cud świata

Zachwycający dramat miłosny, rozgrywający
 się wśród baśniowego przepychu oryginal-
 nych pałaców maharadżów w Induskich.
**Grają wyłacznie Indusi i naj-
 piękniejsze Induski**

2) Niezwycięzony władca prerji

Fred Thomson

oraz król siłaczy

Elmo Lincoln

w sensacyjnym dramacie pod tytułem:
**Walka Freda Thomsona
 z Elmo Lincolnem**

Pojedynek

Film, który wstrzymuje oddech w piersiach
 widza, zmusza do aplauzu i podziwu!
Ceny zwykłe! Koncert wzmocniony Jazz-band!

W krótkce: KULT CIAŁA

Zginęły wykazy

tożsamości kol. na
 im. Leon i Leokadja Szulc.
 Uczciwego znalazcę prosi
 się o zwrot w eksp. Dz. Pom.

Udzielam

lekcji

polskiego i niemieckiego.

Gdzie wskaże eksp. Dz. Pom.

Pokój

dobrze umeblowany

dla pana do oddania.

Gdzie wskaże ekspedycja

Dziennika Pomorskiego.

*****

Plecaki

oraz

walizki

poleca

Księgarnia
 Dzien. Pomorskiego.

*****

Agendy dla Handlu i Przemysłu 1931 r.

oraz kalendarze terminowe

poleca

„Księgarnia Dziennika Pomorskiego“.

Farby!

Farby w proszku, do pokostu i farby
 wodne. Wyroby polskie i zagraniczne,
 wyważone na funty i w beczkach.
Pokosty czysto lniane, fabrykat swojski
 holenderski, farby **gotowe, olejne**
 farby **lakierowe** do użycia domowego,
 fachowo przyrządzone **lakiery**, pendzle
 szablony, tapety.

Jak największy wybór tylko pierwszo-
 rzędnej jakości. Ceny umiarkowane.

Drogerja, Handel Farb BRACIA HUBERT,

właśc. JULJAN HUBERT
 Chojnice, Pom. Gdańska 18.
 rok zał. 1894. Tel. 219.